

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΛΠ 41	ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II: Οι νεότεροι χρόνοι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Εβδομαδιαίες ώρες φόρτου x 32 εβδομάδες	16-18	20ECTS	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΕΠ, ΓΓ, ΑΔ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://www.eap.gr/el/programmata-spoudwn/70-spoudes-ston-elliniko-politismo/502-39be2be735f035d02e58969421aca568 Κάθε ΘΕ έχει επιπλέον τον δικό της χώρο στον ψηφιακό χώρο εκπαίδευσης του ΕΑΠ (http://study.eap.gr), με ελεγχόμενη πρόσβαση (χρήση κωδικού) για φοιτητές και διδακτικό προσωπικό.		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο

σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Α. Γνώση και κατανόηση του διδακτικού αντικειμένου/πρακτική δεξιότητα

Η Θ.Ε ΕΛΠ 41 με τον τίτλο Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος II έχει ως αντικείμενο την συγκρότηση της επιστήμης της Λαογραφίας στην Ελλάδα, τη μελέτη όψεων του παραδοσιακού πολιτισμού και της συγκρότησης της κοινωνίας του ελλαδικού χώρου η οποία καλύπτει την περίοδο από την Ύστερη Τουρκοκρατία έως σήμερα (μέσα 18ου αι.-σήμερα).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της ΘΕ ο φοιτητής/τρια πρέπει να,

1. Κατανοεί τις ιστορικές και πολιτιστικές έννοιες και τις συνθήκες (ιστορικές, φιλοσοφικές, πολιτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές) μέσα στην οποίες συγκροτήθηκε και εξελίχθηκε η Λαογραφία στην Ελλάδα.
2. Κατέχει εποπτικά το σύνολο του γνωστικού αντικειμένου της ελληνικής Λαογραφίας.
3. Αναγνωρίζει και να ερμηνεύσει στοιχεία του παραδοσιακού πολιτισμού.
4. Συμμετέχει με ενεργό θεσμικό ρόλο στην αξιοποίηση, προβολή και διαχείριση ζητημάτων του ελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού.

Όσον αφορά το γνωστικό αντικείμενο (αρ. 2 ανωτέρω), πιο συγκεκριμένα, με την επιτυχή ολοκλήρωση της ΘΕ ο φοιτητής/ η φοιτήτρια πρέπει να έχει επαρκή γνώση και να μπορεί να ερμηνεύσει με κριτικό πνεύμα τα εξής θέματα και φαινόμενα του παραδοσιακού ελληνικού πολιτισμού:

1. Να γνωρίζει το αντικείμενο, τις μεθόδους και την ιστορική διαμόρφωση και εξέλιξη της επιστήμης της λαογραφίας στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.
2. Να αναγνωρίζει τις διάφορες μορφές (τύπους) συγγενικής οργάνωσης και συγκρότησης της ελληνικής οικογένειας, και να ερμηνεύει τα σύμβολα και τις τελετουργικές πράξεις που συνδέονται με την οικογένεια.
3. Να κατανοεί και να ερμηνεύει τις προβιομηχανικές παραγωγικές διαδικασίες και τις εθιμικές πρακτικές των πρωτογενών παραγωγικών δραστηριοτήτων, της γεωργίας και της κτηνοτροφίας
4. Να περιγράφει και να εξηγεί τις αντιλήψεις και τις εθιμικές ενέργειες που διακρίνουν τους τρεις κύριους σταθμούς της ζωής του ανθρώπου, (γέννηση, γάμος, θάνατος) ως διαβατήριες τελετές.
5. Να γνωρίζει τους παράγοντες (οικονομικούς, ιστορικούς, κοινωνικούς και πολιτισμικούς) που καθόρισαν τη διατροφή του ελληνικού αγροτικού πληθυσμού και να μπορεί να ερμηνεύει τις διατροφικές συνήθειές του, τόσο στην καθημερινή ζωή, όσο και κατά τις εορταστικές και τις διαβατήριες περιστάσεις (γέννηση, γάμος, θάνατος).
6. Να εξοικειώνεται με την ιστορική-διαχρονική προσέγγιση μελέτης των θεσμών όπως τα μοναστήρια και να γνωρίζει τη συμβολή τους στη συγκρότηση της κοινωνίας και στη διάσωση και ανάδειξη του ελληνισμού καθώς και τη λειτουργία τους ως θεματοφύλακες της παιδείας, του πολιτισμού και των τεχνών
7. Να γνωρίζει και να μπορεί να ερμηνεύσει την ιστορική εξέλιξη μορφών της κοινωνικής οργάνωσης τις οποίες συναντάμε στον ελληνικό χώρο (κοινότητες, συντεχνίες) και να κατανοεί τους μετασχηματισμούς και τις αλλαγές που υπέστησαν με την αστικοποίηση του πληθυσμού.

8. Να γνωρίζει και να μπορεί να εξηγήει τους λόγους (π.χ κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς κ.ά) διαμόρφωσης και εξέλιξης διαφόρων μεταποιητικών (αγγειοπλαστική, οικοδομική, αλεστική κ.α) και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (ζωγραφική, γλυπτική κ.ά) και να περιγράφει τους κυριότερους παραδοσιακούς αρχιτεκτονικούς τύπους σπιτιών του ελληνικού χώρου, τις μορφές και τους τύπους κεραμικών και αγγείων, τις τεχνικές και τα σχέδια γλυπτών και ζωγραφικών έργων.
9. Να γνωρίζει τι σημαίνει "προφορική λογοτεχνία", τα είδη που περιλαμβάνει και τις θεωρίες για τη διαμόρφωση και την ταξινόμησή τους· να μπορεί να αναγνωρίζει ένα παραμύθι, μια παράδοση, μια παροιμία, ένα αίνιγμα, και να εξηγήει πώς συνδέονται αυτές οι μορφές προφορικού λόγου με τη ζωή και τον πολιτισμό της κοινότητας που τα παράγει και τα αναπαράγει.
10. Να γνωρίζει πώς δημιουργήθηκαν, εξελίχθηκαν και διαδόθηκαν, τα ελληνικά δημοτικά τραγούδια και τη σύνδεσή τους με διάφορες εκφάνσεις της ιστορίας και του τρόπου ζωής της κοινότητας που τα δημιουργεί και τα αναπαράγει· να μπορεί να διακρίνει ένα δημοτικό τραγούδι, να το προσδιορίζει ως προς το είδος του και να το αξιολογεί ως συλλογική πολιτισμική έκφραση της κοινότητας που περιλαμβάνει λόγια, μουσική και, συχνά, χορό.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

Αυτόνομη Εργασία
 Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
 Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στην θεματική ενότητα Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος II. Οι νεότεροι χρόνοι διερευνώνται όψεις του παραδοσιακού πολιτισμού και της κοινωνικής οργάνωσης στον ελλαδικό χώρο.

- Κατ'αρχήν εξετάζονται η συγκρότηση και οι προσανατολισμοί, οι βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές της λαογραφίας και της εθνογραφίας στην Ευρώπη και την Ελλάδα. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην ελληνική λαογραφία και τις συνθήκες που οδήγησαν στην συγκρότηση και εξέλιξή της, στους βασικούς στόχους και την θεματολογία της, στις μεθόδους και τις ερμηνευτικές προτάσεις που διατυπώθηκαν κατά καιρούς.
- Η οικογένεια και τα διάφορα συστήματα συγγένειας που απαντώνται στον ελληνικό χώρο.
- Ο αγροτικός χώρος, τρόποι παραγωγής και κοινωνική οργάνωση. Ενδυματολογία, διατροφικές συνήθειες, λαϊκό εορτολόγιο και εθιμικές εκδηλώσεις, μοναστικός βίος.

- Συγκρότηση και οργάνωση του δομημένου χώρου στις παραδοσιακές κοινωνίες. Ο συνεκτικός ρόλος της κοινότητας.

- Κοινωνικός και πολιτισμικός καταμερισμός και οργάνωση της εργασίας. Συγκρότηση και λειτουργία των συντεχνιών, προβιομηχανική τεχνολογία

- Προφορική λογοτεχνία. Χαρακτηριστικά και μορφές της προφορικής λογοτεχνίας. Προφορική παράδοση και ομαδική δημιουργία. Καθημερινή ζωή και προφορική παράδοση. Θεωρίες για την ταξινόμηση και ερμηνεία των ?κειμένων? της προφορικής λογοτεχνίας.

Γνωστικά Αντικείμενα της ΘΕ:

α) Ο νεότερος λαϊκός βίος: Αγροτική και ποιμενική ζωή. Οικισμοί και πόλεις. Κοινότητες.

Πολιτικό και κοινωνικό έργο του κλήρου. Ένοπλα σώματα. Πανηγύρια, προσκυνήματα,

παγανιστικές ημέρες και γιορτές. Λαϊκή θεραπευτική

β) Λαϊκή τέχνη και συντεχνίες: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτική. Οικιακή

βιοτεχνία. Οικονομική και πνευματική δραστηριότητα των Μονών. Το Άγιο Όρος.

γ) Η ηθική υπόσταση και ο συνεκτικός ρόλος της κοινότητας: Λαϊκή φιλολογία. Το δημοτικό τραγούδι και η σημασία του.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση με διεξαγωγή πέντε Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων (ΟΣΣ) κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους σε Σαββατοκύριακα.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Στις ΟΣΣ χρησιμοποιούνται: -εργαλεία απομακρυσμένων συναντήσεων (skype for business), -λογισμικά παρουσίασης (τύπου powerpoint)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Έτους
	5 ΟΣΣ (x 4 Ωρες)	20
	4 Εργασίες (x 10 Ωρες)	40
	Εξετάσεις	3
	Ατομική μελέτη	449-513
Σύνολο Μαθήματος	512-576	

Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Εκπόνηση γραπτών εργασιών στα Ελληνικά κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Ο μέσος όρος των έχει ρόλο στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού της ΘΕ κατά 30%, εφόσον υπάρξει προβιβάσιμος στις τελικές ή επαναληπτικές εξετάσεις. Τελικές γραπτές εξετάσεις ο βαθμός των οποίων συμμετέχει στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού της ΘΕ κατά 70%. Υπάρχουν όλα τα κριτήρια αναρτημένα, τόσο σε κάθε γραπτή εργασία (στο study), όσο και στον γενικό κανονισμό https://www.eap.gr/wp-content/uploads/2025/11/Kanonismos_Spoudon.pdf

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :   Εκδόσεις ΕΑΠ: • Τόμος Α΄: Γεώργιος Αικατερινίδης , Ελευθέριος Αλεξάκης , Μαρία-Ελευθερία Γιατράκου , Γεώργιος Θανάπουλος , Ελένη Σπαθάρη-Μπεγλίτη , Διονύσης Τζάκης, Ο Νεότερος Λαϊκός Βίος, ΕΑΠ, Πάτρα 2002. • Τόμος Β΄: Άννα-Ιωάννα Γουήλ-Μπαδιερικάκη, Ευδοκία Ολυμπίτου, Ελένη Σπαθάρη-Μπεγλίτη, Παραδοσιακή Τέχνη και Τεχνολογία, ΕΑΠ, Πάτρα 2002. • Τόμος Γ΄: Δέσποινα Δαμιανού, Μαρία Μιράσγεζη, Μαριλένα Παπαχριστοφόρου, Λαϊκή Φιλολογία, ΕΑΠ, Πάτρα 2002. • Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα 19ος-20ος αιώνας, ΕΑΠ, Πάτρα 2008 ΠΑΚΕΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ (ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ, ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ κ.ά.)   Παράλληλα κείμενα για τη Θ.Ε. ΕΛΠ 41: (βλ. Ψηφιακός Αναγνώστης)

1. Αικατερινίδης, Γ.Ν., *Μεταμφιέσεις Δωδεκαήμερου εις τον Βορειοελλαδικόν Χώρον, Ανάτυπο από τα Πρακτικά του Β΄ Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη), Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, Θεσ/νίκη 1976, σ. 13-27.*
2. Λουκάτος, Δ.Σ., *Χριστουγεννιάτικα και των Γιορτών, Β΄ έκδοση, εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα 1984, σ. 44-51, 69-73, 76-87 (από φωτοτυπία).*
3. Καζαντζάκης Ν., *Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται, εκδ. Ελ. Καζαντζάκη, Αθήνα 1970, σ. 90-97.*
4. Σπαθάρη-Μπεγλίτη Ελ., *'Η λαογραφία σε νέες κατευθύνσεις', Ανθρωποθεωρία, τεύχος 7, Δεκ. 1994, Αχαϊκές εκδόσεις, σ. 157-176.*
5. Τοντόροφ Ν., *Η Βαλκανική Πόλη 15ος-19ος Αιώνας. Κοινωνικο-οικονομική και Δημογραφική Ανάπτυξη, Τόμος Α΄ (μτφ. Ε. Αβδελά, Γ. Παπαγεωργίου), εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1986, σ. 163-165.*
6. Βοσάνη-Κουμπά Ειρ., *'Λέσβος', Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, τ. 1, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1982, σ. 80-84.*
7. Φιλιππίδης Δ., *'Ιστορική Αναδρομή', Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, τ. 1, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1982, σ. 33-49.*
8. Νιτσιάκος Β., *'Συμβολικές σχέσεις και κοινωνική μνήμη: Η ανασυγκρότηση της τοπικής ταυτότητας στην Πυρσόγιαννη', στο Στ. Δαμιανάκος, Ε. Ζακοπούλου, Χ. Κασίμης και Β. Νιτσιάκος, Εξουσία, Εργασία και Μνήμη σε Τρία Χωριά της Ηπείρου, Η τοπική δυναμική της επιβίωσης, εκδ. Πλέθρον / Ε.Κ.Κ.Ε., Αθήνα 1997, σ. 280-283.*
9. Μακρής Κ., *Χιοναδίτες Ζωγράφοι, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1981, σ. 19-24.*
10. Λουκόπουλος Δ., *Γεωργικά της Ρούμελης, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1983, σ. 286-287.*
11. Χατζής Δ., *Το τέλος της μικρής μας πόλης, εκδ. Πλειάς, Αθήνα 1974, σ. 9-19.*
12. *Ιστορικόν Αρχεῖον Ὑδρας, Αρχεῖον της Κοινότητος Ὑδρας 1778-1832, Τόμος Ἑκτος (1818-1821), Εν Πειραιεί, Τύποις Εφημ. 'Σφαίρας' 1925, σ. 222-224.*
13. Perrault Ch., *Τα παραμύθια με τις γκραβούρες του Gustave Dore, εκδ. Άγρα, Αθήνα χ.χ., σ. 60-71.*
14. Μερακλής Μ.Γ., *Έντεχνος λαϊκός λόγος, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1993, σ. 92-115.*